

Mitä kuuluu, kullanhuuhdonta?

Kaivoslain 28 § mukainen selvitys

13.11.2024

Sami Mantere

Ylitarkastaja

TUKES/Kaivosryhmä

Kullanhuuhdonnan vastuut

- Terho Liikamaa
 - Ryhmäpäälikkö, ratkaisija
- Sami Mantere
 - Konelupien esittely, toiminnan vetäminen, neuvonta, sidosryhmätoiminta, maasto- ja valvonta, prosessien kehittäminen
- Juho Veijanen
 - Lapiolupien esittely, vireillelaitot, kuulutukset

Kullanhuuhdonta lupa

- Elinkeino-oikeudellinen lupa maaperäkullan ja muiden arvometallien sekä korukivien hyödyntämiseen
 - Hakijat pääasiassa henkilöasiakkaita
- Lupa tarvitaan valtion mailla tapahtuvaan huuhdontaan
 - Yksityismailla riittää maanomistajan lupa
 - Tutkimiseen maanomistajan lupa
 - Koneellinen kullanhuuhdonta tarvitsee aina joko ympäristöluvan tai ympäristölain mukaisen ilmoituksen
- AVI käsittelee ympäristöluvat, ELY valvoo
- Ns. perinteiseen kullanhuuhdontaan (lapiokaivuu) riittää TUKES:n lupa

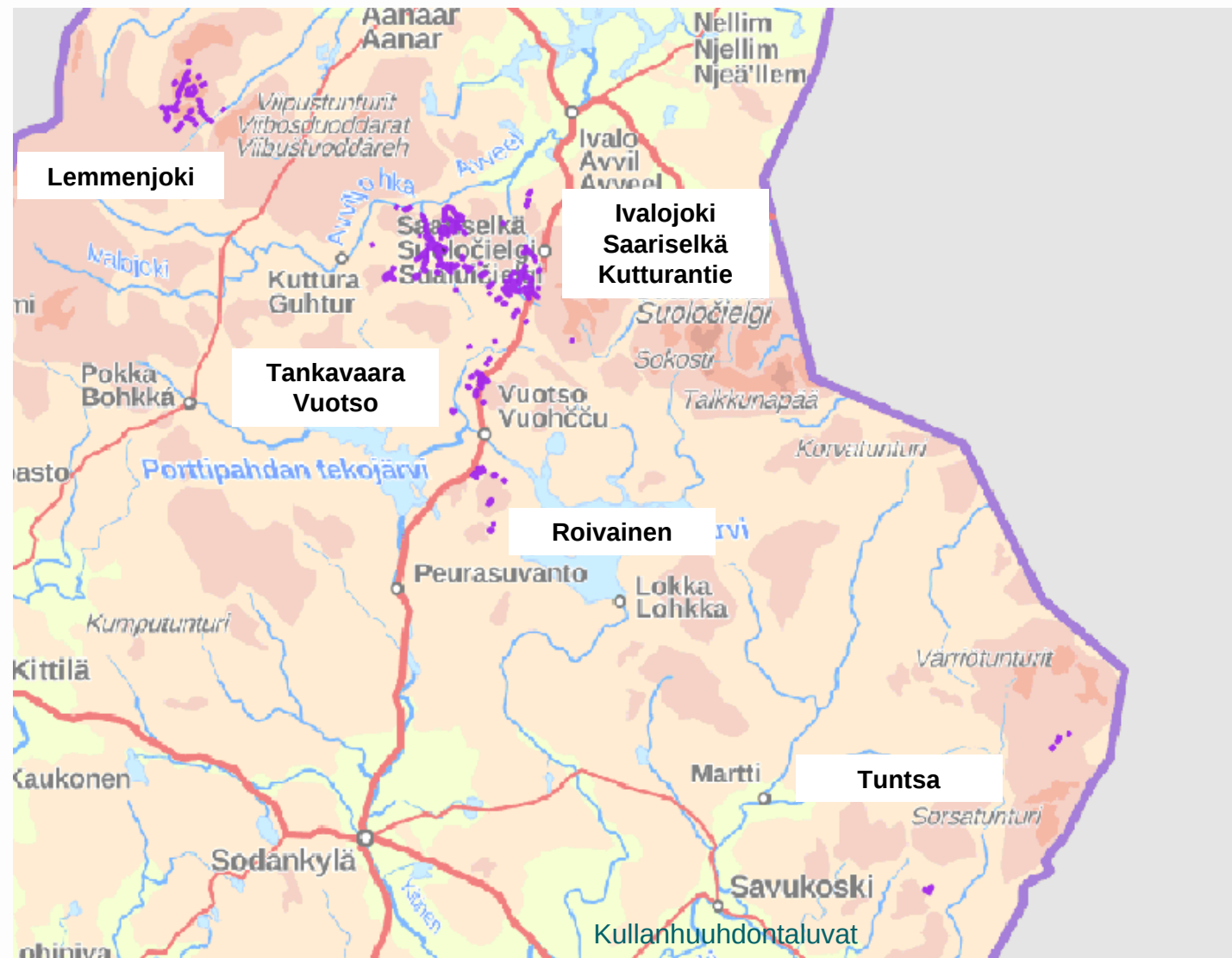
Lupakäsittely

- Kullanhuuhdontaluvassa määrätään
 - Luvan haltija
 - Alue
 - Menetelmä (lapio/kone)
 - Lupa-aika
 - Kunnossapito
 - Määräykset poronhoitoon liittyen
 - Määräykset saamelais- ja koltta-asioihin liittyen
 - Vakuus
 - Pitää kattaa lopputoimenpiteet
 - Hallussa nyt n. 700 000 e edestä
 - Lainvoimaiset alueet kiinteistörekisteriin

Tilastoja

- Voimassa olevia lupia ~400 kpl
 - Lapio 269, 1111 ha
 - Kone 131, 661 ha
 - Ymp.lupa ja -ilmoitus 97 kpl
 - Hakemuksia 130 (uusia 100 ja jatkoja 30)
- Luvitetut konekaivuun massat
 - TUKES 635 764m³
 - AVI 395 776 m³
 - Ns. aktiiviset koneluvat 430 019 m³
 - 2,5 m kaivuusyvyys: 17 ha / 2,5%
 - Toteutunut 2023 (ELY:lle ilmoitetut, konekaivuu)
 - 67 000 m³
 - 4,2 ha
 - Kaikkiaan n.10 kg kultaa / vuosi

Yhteenveto paliskunnittain

Yhteenveto							
Paliskunta	A [ha]	Lapio Kpl	A [ha]	Kone Kpl	A [ha]	Tukes kaivuu [m3]	Käytetty ala A /a [ha]
Hammastunturi	249 000	53	217	52	264	196415	7,9
Ivalo	286 000	99	396	53	263	190985	7,6
Lappi	283 000	35	176	31	172	248364	9,9
Sallivaara	299 000	68	157				
Summa		255	946	136	699	635764	25,4
Pohjois-Salla	215 000	10	58				

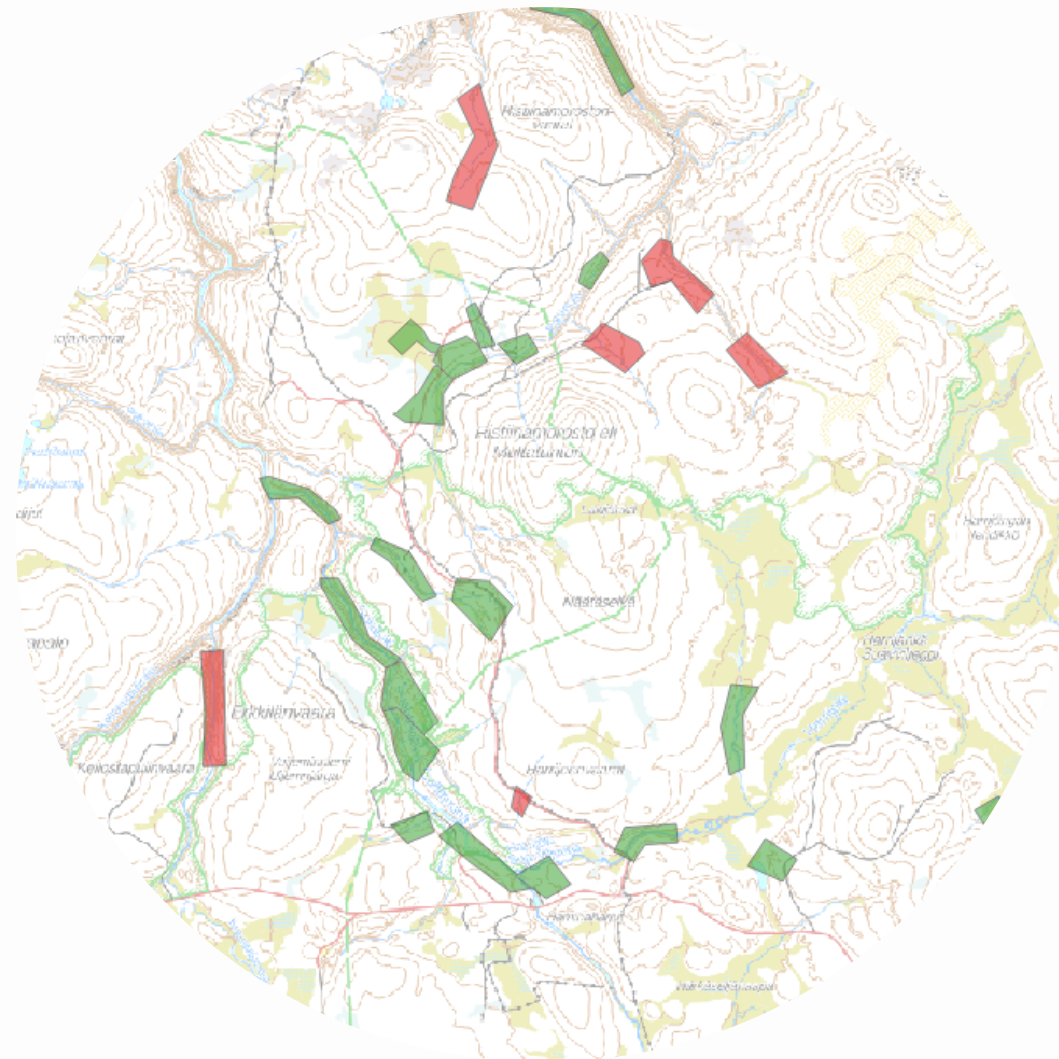
Vakuuden määrittäminen käytetyn pinta- alan mukaisesti / kaivuukausi

- Vakuuden määrittämisen läpinäkyvyys
- Valvonnan helpottaminen
 - Maastomittaukset
 - Satelliittikuvat
 - Ortokuvaukset dronella
- Vakuuden tarkistaminen
 - Luvanhaltijan aloitteesta
 - Kaivosviranomaisen voi myös itse ottaa vakuuden tarkistettavaksi

Vakuuden määrittäminen			
Koneilupa			
Max pinta-ala [ha]	Rakennuslupa		
kaivuukaudessa	Vakuus [€]	Asuntovaunu	Etäisyys tiehen >500 m
0,1	3000	1000	500
0,5	4000		
1	5000		
1,5	7500		
2	10000		
2,5	12500		
3	15000		
>3	25000		
Lapiolupa			
	1200	1000	200

Ilmakuvaukset 2024

- TUKES on suorittanut kuluvalle maastokaudella ilmakuvauksia konekaivualueilla
- Kuvaukset tehdään dronella, kuvien tarkkuus on n. 5 cm
- Alueiden käytön valvontaan
 - Vakuuden riittävyys
 - Maan käytön määrä
 - Jos syytä epäillä, kuvataan uudelleen -> käytetty pinta-ala saadaan kuvien perusteella -> riippumaton mittaustulos
- Susanna Sovan lopputyö

Hakijan tekemä kokonaisvaikutusten arviointi

- 1.6.2023 jälkeen vireilletulleisiin hakemuksiin
- Hakijan on arvioitava haetun luvan ja muiden alueella olevien lupien yhteisvaikutukset KaivL 34 § 4 mom:
 - toiminnan tiedossa olevat tai todennäköiset vaikutukset saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää alueella kieltään ja kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan;
 - alueen läheisyydessä voimassa olevat vastaavat luvat;
 - mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee;
 - muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitetulla alueella ja sen läheisyydessä;
 - voidaanko kyseessä olevalla alueella luvan myöntämisestä huolimatta edelleen ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria sekä harjoittaa saamelaisten perinteisiä elinkeinoja.
- Arvio lähetetään saamelaiskäräjille ja ko. paliskunnalle

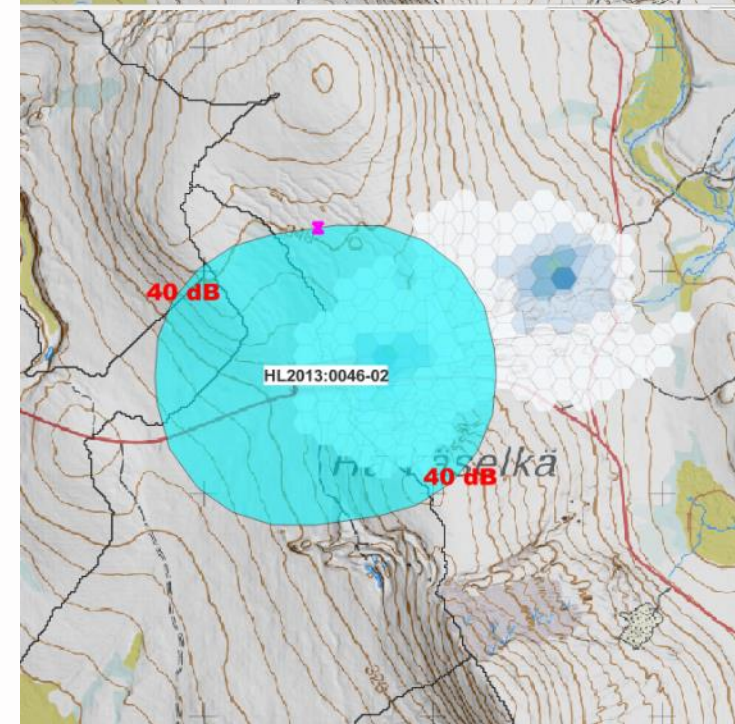
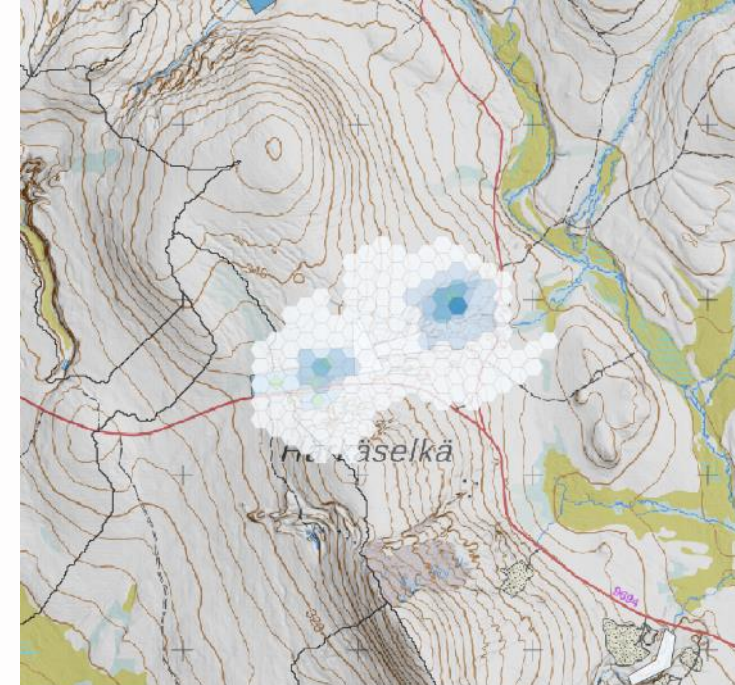

- [illegible]

18.11.2024

Kokonaisvaikutusten arviointi

- Arvioinnissa pääpaino etenkin lupien yhteisvaikutuksista poronhoitoon, koska se on merkittävin saamelaisten perinteinen elinkeino
 - Arvioidaan vaikutus myös muihin maankäyttömuotoihin
- Arviointi valuma-alueittain / muu sopiva kokonaisuus. Paliskunta liian iso.
- Arvioinnissa otetaan huomioon
 - Annetut lausunnot
 - Mainittujen kohteiden paikantaminen kartalle
 - Paikkatietoaineistojen hyödyntäminen
 - Karttatarkastelu, poronhoidon rakenteet, laidunmaat...
 - Maastokatselmukset
 - Nykytila
 - Kuvataan toiminnan laatu ja määrä
 - Melumallinnus
 - Voimassa olevien lupien yhteisvaikutus
 - Käytännössä alueiden käytön vertailu lupa-alueet vs. muu käyttö/laidunmaat
 - Uuden luvan tuoma lisä yhteisvaikutuksiin

Kokonaisvaikutusten arviointi

- Toiminnan kuvauksen ns. rautalankamalli
 - Toiminnan pistemäisyys, pinta-alasta n. 2 % aktiivisen kaivuun alla / kaivuukausi
 - Maata ei kuljeteta pois
 - Alueiden tasoitus, siivous
 - Lapiolupien vaikutus hyvin marginaalinen

Lemmenjoen kaivospiirit

- Konekaivuu loppui kaivoslain muutoksen myötä 30.6.2020
- Maisemoinnit ja koneellisen kullankaivuun välineistö pois kansallispuiston alueelta 30.6.2022 mennessä
 - 2022 maisemointeja kesken
 - 2023 maisemoinnit lopulta valmiit, koneita ym. välineistöä paikalla
 - 2024 alueella muutamia koneita
- Kun valmista -> kaivospiirin lakkautus ja vakuuden vapautus
 - Lakkauttamatta 5 kpl 11/2024
- Kansallispuistossa saa kaivaa vielä lapiolla
 - 67 voimassa olevaa lupaa, 5 hakemusta

Maastovalvonta 2024

- Maastossa oltiin ja näkösällä
 - Ilmakuvaukset aktiivisille konekaivualueille
 - Lemmenjoen kaivospiirien jälkitarkastukset
 - Konekaivualueet valvonnan pääroolissa
 - Lapioluvat silti myös katsannon alla
 - Osallistuminen ympäristöviranomaisen katselmuksiin
 - Lopputarkastukset-> vakuuden vapauttamiset

Lupamääräyksistä

- Kunnossapito
 - Puusto poistetaan vain siltä osin kuin kaivuukautena ehditään maata käsitellä. Puut kaadetaan kaivuun edetessä
 - Jos lupa-alueelle tehdään aukkohakkuu -> vaikutus käytettyyn pinta-alaan ja näin ollen vakuuden määrään
- Lippusiimat yms. viritykset edelleen kiellettyjä
- Toiminnan saa aloittaa vasta kun määrätty vakuus on asetettu, maanomistajakorvaukset maksettu ja kaikki luvat ovat lainvoimaisia

Kullanhuuhdonnan vaikutus poronhoitoon, muihin elinkeinoihin ja saamelaisten asemaan alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella

- Vaikutukset arvioidaan pääasiassa aluidenkäyttöä vertaamalla
- Voimassa olevat ja aktiivisen kaivuun alla olevat koneluvat vaikuttavat jossain määrin poronhoitoon, laiduntamiseen sekä porojen liikkumiseen
 - Lupaehdoilla vähennetään vaikutuksia
 - Lapiolupien vaikutus on marginaalinen
 - Kasvillisuuden elpyminen kaivuun jälkeen
- Vaikutukset muihin elinkeinoihin ovat vähäisiä, kun lupaehtoja noudatetaan
- Vaikutus saamelaisten asemaan alkuperäiskansana
 - Kaikkia vaikutusmekanismeja ei ole vielä tunnistettu
 - Poronhoidon kautta asiaa arvioituna saamelaisten asema kotiseutualueella ei ole vaarantunut

Kaivosviranomaisen arvioi, että voimassa olevat luvat eivät olennaisesti heikennä edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria, eivätkä aiheuta huomattavaa haittaa poronhoidolle tai muille elinkeinoille

KIITOS MIELENKIINNOSTA! KYSYMYKSIÄ?

